

Omvendt bevisbyrde ved sygeaktioner samt organisationsansvar

Tjenestemandssretts dom af 30. marts 2000. (Tjenestemandssretts sag nr. 1997.236. Arbejdsretligt tidsskrift 2000, s. 117).

Parter

Finansministeriet
mod

Statsansattes Kartel, Dansk Fængselsforbund og Dansk Fængselsforbunds lokalafdeling ved Københavns Fængsler (Fængselsfunktionærernes Organisation).

Resumé

Efter afholdelse af personalemøde i anledning af nogle forestående personalenedskæringer meldte et usædvanlig stort antal fængselsfunktionærer sig syge. Tjenestemandssretten lagde til grund, at sygemeldingerne reelt var udtryk for, at et større antal tjenestemænd i indbyrdes forståelse nedlagde arbejdet med det formål at påvirke ansættelsesvilkårene, og at det i den ekstraordinære situation måtte påhvile de sygemeldte at godtgøre, at fraværet skyldtes lovligt forfald. 116 af de i alt 121 indklagede tjenestemænd blev herefter idømt bøde for at have overtrådt Tjenestemandsslovens § 10. Fængselsfunktionærernes Organisation, der ikke fandtes at have gjort, hvad der kunne forventes for at hindre arbejdsnedlæggelserne, idømtes en bod på 50.000 kr. Statsansattes Kartel og Dansk Fængselsforbund frifandtes for organisationsansvar.

Påstande

Finansministeriet påstod, at sygemeldingerne var udtryk for en maskeret arbejdsnedlæggelse, hvorefter Statsansattes Kartel, Dansk Fængselsforbund og Fængselsfunktionærernes Organisation hver skulle betale en bod. Finansministeriet påstod endvidere, at de indklagede tjenestemænd skulle pålægges en bøde, subsidiært en irettesættelse og mere subsidiært en advarsel. Statsansattes Kartel, Dansk Fængselsforbund og Dansk Fængselsforbunds lokalafdeling ved Københavns Fængsler (Fængselsfunktionærernes Organisation) påstod frifindelse, subsidiært retts mildeste sanktion.

Sagsfremstilling

I efteråret 1997 blev der varslet personalenedskæringer inden for Kriminalforsorgen, og der skete herefter en kraftig stigning i antallet af sygemeldinger.

Den 2. november 1997 var 26 sygemeldt. Antallet steg den 3. november 1997 til 92 og 4. november til 160 sygemeldte.

På grund af det unormalt høje antal sygemeldinger indklagede Finansministeriet den 4. november 1997 Statsansattes Kartel for Tjenestemandssretten. Tjenestemandssretten pålagde de aktionerende straks at normalisere arbejdet. Samme aften blev alle fængselsfunktionærerne ved brev opfordret til at normalisere arbejdet. Brevet var underskrevet af forbundsformand for Dansk Fængselsforbund og afdelingsformand for Fængselsfunktionærernes Organisation.

Den 5. november 1997 var 210 sygemeldt og den 6. november 1997 var 220 af de 560 tjenestemænd sygemeldt. Den 7. november anmodede fængselsinspektøren de sygemeldte om at fremskaffe lægeerklæring på fængslets regning. Den 8. november 1997 begyndte et større antal raskmeldinger at indløbe.

Den markante stigning i antallet af sygemeldinger medførte en del presseomtale. Formanden for Fængselsfunktionærernes Organisation optrådte flere gange i medierne blandt andet med udtalelser om, hvad der kunne få fængselsfunktionærerne til at raskmelde sig.

Parternes argumenter

Finansministeriet gjorde gældende, at der i perioden 3.-7. november 1997 var tale om et ekstraordinært højt, unormalt og pludseligt anmeldt sygefravær, som savnede lægelig begrundelse. Fraværet kunne kun forklares, hvis det blev lagt til grund, at der var sket en kollektiv overtrædelse af Tjenestemandsløven i form af maskerede arbejdsnedlæggelser. Dette understøttedes af udtalelser til pressen afgivet af Fængselsfunktionærernes Organisations formand. Finansministeriet anførte, at tjenestemændene måtte ikendes sanktion, jf. Tjenestemandsløvens § 54, stk. 2, og at det i den forbindelse måtte anses for en skærpende omstændighed, at tjenestemændene havde kamoufleret arbejdsnedlæggelserne som sygdom. Finansministeriet anså det for berettiget at pålægge tjenestemændene

bevisbyrden for, at der konkret havde været tale om sygdom, og at der burde stilles skærpede bevismæssige krav. For så vidt angik formanden for Fængselsfunktionærernes Organisation havde denne ved sine udtalelser til pressen fungeret som talerør for sine kolleger, og havde dermed ladet sig inddrage yderligere i konflikten. For så vidt angik Statsansattes Kartel og Dansk Fængselsforbund havde disse ikke i tilstrækkelig grad udadtil taget afstand fra arbejdsnedlæggelsen. Statsansattes Kartel, Dansk Fængselsforbund og Fængselsfunktionærernes Organisation gjorde gældende, at der ikke var ført det fornødne bevis for, at der havde været tale om en ulovlig arbejdsnedlæggelse.

Da arbejdsgiver ikke tidligere havde anfægtet bevisværdien af tro og love erklæring eller lægeattester, samt da fængselsfunktionærernes fravær, efter det forklarede, havde været lovligt, havde der ikke være grund til at sikre sig yderligere bevis for, at fraværet skyldtes sygdom. Hvis Tjenestemand retten nåede frem til, at der var tale om en kollektiv overtrædelse af Tjenestemandsløvens § 10, måtte det bero på en konkret og individuel bevisvurdering, om den enkelte tjenestemand deltog i overtrædelsen. Dette ville som følge af bevisførelsen føre til frifindelse for alle de involverede tjenestemænd.

For så vidt angår Finansministeriets påstand om organisationsansvar anførtes det, at ansvaret skulle bedømmes for hver organisation for sig. Statsansattes Kartel hørte først den 4. november om situationen og reagerede straks med de midler, man havde til rådighed, idet kartellet tog bekræftende

til genmæle over for pålægget og skrev ud til de involverede og opfordrede til at gå i arbejde. Dansk Fængselsforbund lagde straks et massivt pres på sine medlemmer, og offentlige udtalelser blev vejet meget omhyggeligt for ikke at støde nogen af parterne. Fængselsfunktionærernes Organisation var i en svær situation og måtte derfor balancere for at bevare medlemmernes tillid. Fængselsfunktionærernes Organisation kunne have været mere diplomatisk, men gjorde, hvad der var muligt for at få medlemmerne i arbejde igen.

Tjenestemand rettes bemærkninger

På baggrund af det ekstraordinært store antal sygemeldinger uden lægelig begrundelse samt afholdelse af personalemøde som følge af utilfredshed med forestående personalenedskæringer fastslog Tjenestemand retten, at der havde været tale om en arbejdsnedlæggelse og dermed en kollektiv overtrædelse af Tjenestemandsløvens § 10.

Tjenestemand retten fandt, at de pågældende tjenestemænd på baggrund af det ekstraordinært høje sygefravær, der gav anledning til en ret omfattende presseomtale og tilsendelsen af kopi af Tjenestemand rettes pålæg om at normalisere arbejdet, måtte påregne, at der var en meget nærliggende

risiko for, at de ville komme under mistanke for at deltage i en kollektiv arbejdsnedlæggelse. Fængselsfunktionærerne havde derfor en særlig anledning til at sikre sig et sikkert bevis, hvis deres fravær skyldtes lovligt forfald.

Det fornødne bevis fandtes i den forbindelse ikke ført, blot fordi tjenestemanden havde forklaret,

at fraværet skyldtes sygdom, eller havde afgivet erklæring på tro og love herom, ligesom det ikke var tilstrækkeligt bevis, at tjenestemanden havde fremlagt en – ikke nærmere underbygget – lægeerklæring.

Af de 121 tjenestemænd, som sagen vedrørte, blev 116 herefter idømt sædvanlige bøder, fire blev frifundet, idet de førte tilstrækkeligt bevis for lovligt forfald, og én blev frifundet, idet det måtte bero på en fejl, at tjenestemanden var kommet med på navnelisten.

Fængselsfunktionærerne blev idømt individuel bod, som blev udmålt under hensyntagen til den enkeltes lønmæssige indplacering.

Tjenestemandssretten fandt ikke, at der var grundlag for at fastslå, at Statsansattes Kartel og Dansk Fængselsforbund havde tilsidesat deres pligter efter Tjenestemandssloven, hvorefter disse blev frifundet for organisationsansvar.

Fængselsfunktionærernes Organisation blev derimod pålagt en bod på 50.000 kr., idet organisationen havde undladt at gøre, hvad der med rimelighed kunne forventes for at hindre arbejdsnedlæggelsen, men tværtimod havde bidraget til dens fortsættelse.